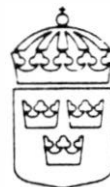

Motion till riksdagen

1989/90:U216

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Strukturanpassningen i Afrika

Mot.
1989/90
U216–224

Stöd Afrikas ”anpassning med omvandling”

I Afrika har de fattigas antal ökat och uppgår idag till närmare 300 miljoner d.v.s. två tredjedelar av kontinentens befolkning. Afrikas utlandsskulder har växt från 48 miljarder dollar 1980 till 230 miljarder vid slutet av 1988. Priserna på de afrikanska exportprodukterna har sjunkit till 30-talsnivå. BNP/inv är 15 % lägre än vid 1980-talets början.

Varför går Afrika kräftgång? FNs ekonomiska kommission för Afrika (ECA) har studerat de strukturella orsakerna. Självhushåll och handel dominerar, den inhemska produktionen är sekundär. Produktionsbasen är smal, tekniken dålig. Det finns inte kapital för investeringar i infrastruktur. Utbildad personal saknas. Den informella sektorn utnyttjas otillräckligt. Miljön är förstörd. Det råder obalans mellan städer och landsbygd. Afrika är uppsplittrat på många, flertalet små stater och ekonomier. Ekonomierna är öppna och exportberoende. Länderna förlorar kapital, även mänskligt (brain-drain). Institutionerna är svaga.

Härtill kommer att den kulturella miljön visar brist på identitet och utvecklingspådrivande värderingar. Bristen på demokrati gör det svårt att mobilisera folken. Institutionerna är svaga, fullt upptagna med att hantera akuta kriser så att de inte hinner planera. Utländska experter tar över beslutsfattandet. Utrymmet för självständiga politiska beslut har krympt.

ECA har studerat effekterna av IMF:s stabiliserings- och strukturanpassningsprogram som började på 1970-talet. Medan Världsbanken i sin utvärdering (Africa's Adjustment and Growth in the 1980s) skrev att de länder som genomfört starka strukturanpassningsprogram hade haft en starkare ekonomisk utveckling än de som inte gjort det, kom ECA fram till motsatsen. De med starka strukturanpassningsprogram hade en genomgående negativa genomsnittlig årstillväxt 1980–1987. De med svaga eller inga program hade haft en BNP-tillväxt på 1,2 resp. 3,1 %. ECA fann att den genomsnittliga årstillväxten för hela Afrika varit relativt låg, 0,4 %, vilket till stor del berodde på att länder med starka strukturanpassningsprogram haft en så svag utveckling.

Om länder hade haft positiv eller negativ tillväxt berodde delvis på yttre faktorer: vädret, marknaden för deras varor, inflödet av resurser utifrån och skuldsituationen.

ECA drar slutsatsen att strukturanpassningsprogrammen försvagat de afrikanska samhällena och – än värre – drabbat de svagaste hårdast. BNP/inv och reallöner har sjunkit. Arbetslöshet och undersysselsättning har tilltagit. Utbildningen har försämrats. Undernäring och hälsoproblem har ökat. Fattigdomen och inkomstklyftorna har växt.

ECA anser att alla – även Världsbanken och IMF – måste tänka om. Istället för den klassiska nationalekonomins makroekonomiska kriterier (BNP- och exporttillväxt, betalnings- och budgetbalans) måste Afrikas utvecklingsmål bli självförsörjning med livsmedel, kamp mot fattigdomen, hållbar utveckling och självtillit. Det måste oundgängligen skapas en alternativ strukturanpassning.

ECA har utarbetat ett sådant alternativ, som man kallar "anpassning med omvandling".

Detta program (African Alternative Framework to Structural Adjustment Programmes for Socio-Economic Recovery and Transformation – AAF-SAP) behandlades den 17 november i FN:s generalförsamling och antogs med endast en nejöst, USA:s. Generalförsamlingen inbjöd världssamfundet – inbegripet de multilaterala finans- och utvecklingsinstitutionerna – att betrakta det som "grunden för konstruktiv dialog och fruktbar samråd".

De afrikanska staternas enhetsorganisation, OAU, har värdjat till världssamfundet att stödja genomförandet av programmet och öka sitt ekonomiska stöd till Afrika.

Nu gäller det för i-världen att svara med en sådan skuld- och biståndspolitik som behövs för att göra realitet av programmet och ställa upp med erforderliga finansiella resurser.

Vpk anser att det afrikanska programmet för anpassning med omvandling skall ligga till grund för Sveriges bistånds- och skuldpolitik i Afrika. Sverige skall därför inte delta i några av IMF:s strukturanpassningsprogram och – än mindre – göra fortsatt svenskt bistånd avhängigt av uppgörelser med IMF. Sverige skall bidra ekonomiskt till Afrikaprogrammet med anslag ur den skuldavskrivningsfond som vpk föreslår i en annan motion.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen uttalar att det afrikanska alternativet till strukturanpassningsprogram – "anpassning med omvandling" – skall ligga till grund för Sveriges politik när det gäller att lösa de afrikanska ländernas skuld- och utvecklingsproblem,
2. att riksdagen hemställer hos regeringen om initiativ i de multilaterala utvecklingsorganen för att göra "anpassning med omvandling" till grund för en konstruktiv dialog i enlighet med beslutet i FN:s generalförsamling.

Stockholm den 23 januari 1990

Mot. 1989/90

U216

Lars Werner (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)